

BÜ’de bugüne verilen 604 doktora ilgili küçük bir araştırma yaptım. Sonuçları sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu işe girişme nedenlerim arasında:

- Bana “BÜ’de doktora yaptığım takdirde ne olabilirim” sorusunu soran öğrencime yanıt verebilmek, BÜ doktorasının saygın bir kariyerin başlangıcı olabileceğini kanıtlamak
- BÜ bir araştırma üniversitesi mi, salt bir eğitim üniversitesi mi sorusuna yanıt aramak vardı.

Ekteki Excel tablosunda gerek tüm mezunlarımızın bölümlere göre ayrılmış listesi, gerek Beşeri, İdari, Mühendislik ve Temel bilimler kategorilerindeki liste, gerekse ABD'nin en az 200 doktora veren 70 araştırma üniversitesinin istatistiği var.

YILLARA GÖRE İVMELENME:

Tahmin edeceğimiz gibi doktora sürecimiz yıllar içinde ivmeleniyor. Nitekim toplam 610 mezunumuzun 379 tanesi, diğer bir deyişle %61’i 2000’den sonra. Son otuz yıldan beri doktora unvanı veriyoruz ve on yıllık dilimler içinde gelişme yüzdeleri şöyle:

1978-1988: 37 doktora ya da %6

1988-1998: 138 doktora ya da %22.4

1998-2008: 443 doktora ya da %71.6

GÖREV DAĞILIMI:

Mezunlarımızın hangi yolda ilerlediklerini ve nerelerde çalıştıklarını irdelediğimizde şunları gözlemliyoruz:

Araştırmacı: 31

Kamu: 25

Özel sektör: 105

Üniversite: 344

Post-doc: 43

- Mezunlarımızın %57’si üniversitelerde görev alıyor.
- Akademik kariyeri seçenlerin %92.5 oranında Türkiye’deki kurumlarda görev alıyor. Yurt dışındaki üniversitelerdekilerin oranı %7.5. Bu yurt dışına doktora gidenlerin pek çoğunun dönmediği gerçeği karşısında güzel bir sonuç. Dolayısıyla Boğaziçi’nde doktora alanlar arasında beyin göçü pek görülüyor.
- Henüz post-doc konumunda olan yeni mezunların da benzer bir oranda öğretim kadrolarına katılabileceği tahmin edilebilir.
- Özel sektörde çalışanların oranı %20.

BÜ KÖKENLİ ÖĞRETİM ÜYELERİNİN DAĞILIMI:

- Mezunlarımızın aslan payını, yani dörtte birini biz almışız, BÜ'nün çeşitli bölümlerine. Örneğin sadece UBYO'da 15 mezunumuz var.
- BÜ mezunlarını en çok öğretim üyeliğine kabul edenler Marmara Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Bilgi Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi olarak sıralanıyor.
- Mezunlarımızın yaklaşık dörtte biri vakıf üniversitelerinde öğretim elemanı olarak çalışıyor.
- Öğretim elemanlarının yaklaşık %16'sı İstanbul dışında çalışıyor (13 tanesi Ankara'da olmak üzere 51 kişi).

Boğaziçi Üniversitesi: 83
Marmara Üniversitesi: 30
İstanbul Teknik Üniversitesi: 21
Bilgi Üniversitesi: 18
Doğuş Üniversitesi: 10
Yeditepe Üniversitesi: 16
Yıldız Teknik Üniversitesi: 13
Galatasaray Üniversitesi: 10
İstanbul Üniversitesi: 11
Kültür Üniversitesi: 9
Kocaeli Üniversitesi: 8
Işık Üniversitesi: 6
Sakarya Üniversitesi: 6
Koç Üniversitesi: 5
Bahçeşehir Üniversitesi: 5

FAKÜLTE ve DALLARA GÖRE:

Mezunlarımızın dallara dağılımı şöyle:

Mühendislik : 303
Temel Bilimler: 105
Beşeri Bilimler: 73
İdari Bilimler: 121

Ayrıca doktoraların bölümlere göre dağılımı aşağıda verilmiş.

Ancak hemen belirtilmesi gerekir ki bu sayıları mutlak değil, görelî ölçekte değerlendirmek gerekir. Daha açıkça, BÜ’de 30 yıldan beri doktora programı olan bölümler olduğu gibi doktora programını yeni Senato’ya getirmiş olan bölümler de var. Bazı bölümler önceliği “çok iyi” lisans eğitimi vermek olup, gücünü doktora yönünde harcamak istememiş olabilir. Nihayet belirli konulara öğrenci akışı daha bol olabildiği gibi, başka belirli alanlarda, dünyanın neresinde olunursa olunsun, doktora başvuran öğrenci sayısı ya da toplumun o daldaki doktoralı mezuna gereksinimi az olabiliyor.

İşletme: 71
İnşaat Müh.: 57
Elektrik Müh.: 48
Çevre Müh.: 45
Endüstri Müh. : 40
Siyaset Bilimi: 38
Kimya: 32
Biyoloji: 32
Kimya Müh. 32
Fizik: 32
Atatürk Enstitüsü: 30
Bilgisayar Müh.: 28
Biyomedikal Müh.: 25
Makine Müh.: 25
İngiliz Edebiyatı: 16
Ekonomi: 12
Tarih: 10
Felsefe: 9
Eğitim: 8

BU SAYILAR YETERLİ Mİ?

Verilen istatistikler ve sayılar kulağa hoş gelebilir. Ancak 400 öğretim üyesi ve 30 yıldan beri bir üniversitenin potansiyelini gözönüne aldığımızda bu istatistikler pek de gönendirici değil.

- BÜ’de öğretim üyesi başına doktora mezunu 1.3.
- Dünyadaki tanınmış araştırma üniversitelerini gözden geçirdiğimizde bu sayı 7-8 dolayında, diğer bir deyişle bir öğretim üyesi kariyeri boyunca ortalamada 7-8 doktora öğrencisi mezun ediyor ya da her 4-5 yılda bir mezun veriyor. Bu hesaba göre BÜ’nün 3000 civarında yani 5 katı daha fazla mezun vermesi gerekirdi.
- Aşağıda ve ekteki Excel tablosunun ABD sayfasında ABD’nin en az yılda 200 doktora veren 70 kuruluşunun istatistikleri var. Sütunlara göre
  - Toplam öğrenci sayısı (enrollment),

- Yıllık lisans,
- Master
- Doktora mezun sayısı ,
- Doktora/lisans mezun oranı,
- Öğretim elemanı başına doktora mezunu verilmekte.

Bu 70 üniversitenin lisans mezun /doktora mezun oranı 0.1; bizde ise 0.02. Ayrıca öğretim üyeleri yılda ortalama 0.25 doktora veriyorlar. Bu her öğretim üyesinin dört yılda bir doktora mezun ettiği, ya da 30 yıllık kariyeri boyunca 7-8 doktora imza ettiği anlamını taşır.

[Carnegie Classification of Institutions of Higher Education](http://en.wikipedia.org/wiki/Carnegie_Classification_of_Institutions_of_Higher_Education) (http://en.wikipedia.org/wiki/Carnegie_Classification_of_Institutions_of_Higher_Education)

HEDEFLER NE OLMALI?

- Araştırma üniversitesi sıfatını taşıyan üniversitelerde verilen diplomaların %10 kadarı doktora diploması olduğuna göre bu da 2000 mezun veren BÜ için yılda 200 doktora, dolayısıyla doktora “boruhattında” aktif 1000-1200 öğrencinin bulunması demek. Tabii bu öğrenciler için burs, evli öğrenciler için dahil yurt gibi koşulların da sağlanması gerekli.
- Türkiye’nin kurulmakta ve gelişmekte olan üniversitelerinin öğretim üyesi açığının 10.000 civarında olduğu söyleniyor. Bu açığı kapatmak üzere her yıl 1000 doktoralı mezun yetiştirmek gerekli. BÜ bu süreçte “bir doktora okulu ve araştırma üniversitesi” sıfatıyla önemli bir rol oynayabilir. Nitekim bu ihtiyacın yüzde onunu biz karşılasak yılda 150-200 doktora mezunu vermemiz gerekir.
- Zaten Carnegie-Mellon standartlarına erişmek için de benzer bir sayı çıkıyor. 2000 mezun veritarsak ve bunların yüzde onu doktoralı olarsa 200 sayısı çıkıyor. Bu da öğretim üyesi başına kariyerleri boyunca 5 doktora, ya da her 6-7 yılda bir doktora demek ki erişilmeyecek bir hedef değilmiş gibi görünüyor.

Asında istatistiklerimize 2000’ler sonrasında baktığımızda tablo biraz daha pembe görünüyor:

- BÜ 1998-2008 arasında 443 doktora vermiş. Otuz yıllık bir kariyer döneminde içinde halen BÜ öğretim üyelerinin üretkenliği 3 doktora olarak görülüyor.
- Carnegie Melon raporundaki araştırma üniversitesi tanımında yer alan “yılda en az 50 doktora” çitasını yılda ortalama 40 doktora veren BÜ yakalamak üzere.
-

BAŞKA NELERE BAKILABİLİR?

- Doktora öğrencilerinin doktora geçirdikleri süre ve yaş ortalamaları
- Kadın-erkek öğrenci istatistikleri

- Hangi eğitim kurumundan gelip BÜ’de doktora yaptıkları (büyük bir çoğunluğunun lisansının BÜ olduğunu tahmin edebiliriz
- Bir başka ilginç soruda lisans eğitimini BÜ’de tamamlamış ancak daha sonra doktorasını başka bir kuruluştaki mezunlarımızın sayısını göz önüne alırsak kaba bir tahmin bu sayının 2000-5000 arasında olabileceğini gösteriyor.
- Örneğin, ABD’de doktora veren 282 kurum var. Doktoraya başlayanların %57’si doktoralarını 10 yıl içinde alıyorlar; %30’u programdan ayrılıyor, geri kalan %13 de 10 yılı aşan bir sürede doktoralarını bitiriyor. Lisans sonrası doktora süreci genellikle 4 ila 8 yıl sürüyor.
- Yukarıdaki tüm irdelemeler nicel. Ancak nitel boyut da çok önemli. BÜ doktoralısının üretkenliği, ne kadar sürede kadrolu bir işe atanabildiği, işinde ne denli hızla yükselebildiği vb.

TEŞEKKÜRLER:

- Bu verilerin toplanmasında yardımcı olan, belleklerini ve anılarını yoklayarak yıllar önceki mezunları hakkında bilgiler veren çok sayıdaki meslektaşına teşekkür ederim.
- Mezunlarımızın %10’u (60 kişi) hakkında henüz bilgi edinemedik. Gerek bulamadıklarımız hakkında, gerekse tabloda saptadığınız hata ve eksiklikler hakkında bilgi vermenizi rica ediyorum.

NAME	ENROLL.	BS	MSc	PhD	Faculty	PhD/Facult y	BS/PhD
University of California-Berkeley	32803	6650	1896	775	1495	0,52	8,6
Nova Southeastern University	25430	976	3585	705	535	1,32	1,4
University of Texas at Austin, The	50377	8917	2841	702	2435	0,29	12,7
University of Florida	47993	8574	2961	694	3468	0,20	12,4
University of California-Los Angeles	35966	7026	2488	666	2676	0,25	10,5
University of Michigan-Ann Arbor	39533	5923	3446	660	3376	0,20	9,0
University of Wisconsin-Madison	40455	6336	2022	628	4359	0,14	10,1
University of Minnesota-Twin Cities	50954	6049	2677	592	2528	0,23	10,2
University of Illinois at Urbana-Champaign	40687	6763	2756	574	2316	0,25	11,8
University of Southern California	32160	4344	3668	573	2001	0,29	7,6
Harvard University	24648	1797	3249	572	3223	0,18	3,1
Ohio State University-Main Campus	50995	8288	2606	560	2822	0,20	14,8
Pennsylvania State University-Main Campus	41289	9134	1252	539	2817	0,19	16,9
Texas A & M University	44435	7914	1825	515	1855	0,28	15,4
University of Washington-Seattle Campus	39199	7194	2556	503	3761	0,13	14,3
Columbia University in the City of New York	21648	1804	4556	495	3221	0,15	3,6
University of Maryland-College Park	34933	5959	1990	482	2887	0,17	12,4
Massachusetts Institute of Technology	10320	1194	1640	467	1056	0,44	2,6
Purdue University-Main Campus	40108	6242	1583	446	2060	0,22	14,0
University of North Carolina at Chapel Hill	26878	3715	1868	439	1659	0,26	8,5
Michigan State University	44836	7783	2091	430	2322	0,19	18,1
University of Pennsylvania	23305	2797	2794	413	1671	0,25	6,8
Cornell University-Endowed Colleges	19518	3577	1652	412	1734	0,24	8,7
New York University	39408	4492	5346	407	3083	0,13	11,0
University of Georgia	33405	5769	1528	404	2027	0,20	14,3
University of Arizona	36932	5303	1478	398	2042	0,19	13,3

Rutgers University-New Brunswick	34696	5734	1565	382	2158	0,18	15,0
University of Pittsburgh-Main Campus	26731	3861	1817	382	3377	0,11	10,1
University of California-Davis	29210	5608	810	375	1968	0,19	15,0
Indiana University-Bloomington	37821	6172	1680	375	1486	0,25	16,5
Northwestern University	17747	1999	2616	367	1996	0,18	5,4
Johns Hopkins University	18626	1288	3563	362	2963	0,12	3,6
University of Virginia-Main Campus	23341	3207	1705	358	1985	0,18	9,0
Arizona State University at the Tempe Campus	49171	7046	2440	355	1691	0,21	19,8
North Carolina State University at Raleigh	29957	4555	1403	338	1531	0,22	13,5
Temple University	33551	4069	1679	334	1592	0,21	12,2
Yale University	11441	1339	1309	332	3147	0,11	4,0
University of Chicago	13870	1014	2397	331	2261	0,15	3,1
University of California-San Diego	24663	4131	784	327	1287	0,25	12,6
Georgia Institute of Technology-Main Campus	16841	2594	1393	311	856	0,36	8,3
University of Iowa	28442	4015	1358	300	1874	0,16	13,4
SUNY at Buffalo	27276	3505	1901	299	1441	0,21	11,7
CUNY Graduate School and University Center	4234	181	44	298	133	2,24	0,6
Virginia Polytechnic Institute and State Univ	27619	4876	1444	290	1821	0,16	16,8
University of Colorado at Boulder	32362	5196	1062	286	2307	0,12	18,2
SUNY at Stony Brook	21685	2850	1820	285	1287	0,22	10,0
University of Tennessee, The	27792	4035	1737	280	2406	0,12	14,4
Princeton University	6708	1114	401	276	797	0,35	4,0
University of Massachusetts-Amherst	24646	3919	1058	274	1099	0,25	14,3
Florida State University	38431	6578	1536	271	1302	0,21	24,3
Boston University	29596	3991	3046	267	1314	0,20	14,9
Duke University	12770	1539	1268	259	2902	0,09	5,9
University of Connecticut	22694	3673	1129	257	1053	0,24	14,3
University of California-Santa Barbara	21026	4564	618	253	907	0,28	18,0
George Washington University	24092	1993	3196	252	1129	0,22	7,9
University of Missouri-Columbia	27003	4086	1222	251	2256	0,11	16,3
Washington University in St. Louis	13210	1634	1275	241	1849	0,13	6,8
University of South Carolina-Columbia	25596	2991	1855	241	1159	0,21	12,4
Louisiana State Univ & Ag & Mech & Hebert Laws Ctr	32241	4312	1072	240	1670	0,14	18,0
University of Kansas Main Campus	26980	3675	1326	239	1128	0,21	15,4
University of Nebraska at Lincoln	21792	3119	831	236	1301	0,18	13,2
University of Illinois at Chicago	24865	3262	1879	233	1925	0,12	14,0
University of Kentucky	25686	3373	1242	233	1595	0,15	14,5
Iowa State University	26380	4523	818	228	1387	0,16	19,8
University of Utah	28933	4947	1460	216	2238	0,10	22,9
University of Cincinnati-Main Campus	27178	2919	1414	212	1883	0,11	13,8
University of Rochester	8329	1174	850	209	1744	0,12	5,6
Oklahoma State University-Main Campus	23819	3388	995	204	1069	0,19	16,6
Case Western Reserve University	9095	790	1091	203	1495	0,14	3,9
						0,25	11,6
	11500	2000		40	400	0,1	50
Boğaziçi							
AVERAGE	28360	4215	1893	385	1970	0,25	11,5